

NEMRUT - SÜPHAN JEOPARKI

Jeopark Derneği

NEMRUT - SÜPHAN JEOPARKI

Jeopark Derneği

Proje:

.....

Nemrut ve Süphan Dağı Fotoğrafları:

Ali İhsan Gülcü

Tasarım:

Banu Beyza Gülcü

Yapım:

Quantum Ajans

0216. 650 85 90

0532. 292 55 19

Baskı:

Hat Baskı Sanatları

Bu kitapçık Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı'nın 2013 Doğrudan Faaliyet Desteği Kapsamında hazırlanmıştır.
İçerikle ilgili tek sorumluluk Jeopark Derneği'ne ait olup DAKA veya Kalkınma Bakanlığı'nın görüşlerini
yansıtmamaktadır.

BİTLİS DEĞİŞİYOR; “NEMRUT - SÜPHAN JEOPARK” projesi hayata geçiyor!.

Doğu Anadolu, sahip olduğu doğal varlıklarla kendini var edebilecek olanaklara sahiptir. Doğal varlık zenginliği, bölgenin tarih boyunca insan yerleşimleri için bir çekim merkezi olmasını sağlamış ve çok zengin bir

kültür mirasının da ortaya çıkmasına neden olmuştur. Hem doğal, hem de kültürel miras zenginliği, bölgeyi jeo - turizm ve alternatif turizm açısından çekim merkezi haline getirmektedir.

Proje alanı, Dünya'nın önemli kalderalarından biri olan Nemrut Kalderası ile Türkiye'nin 3. en yüksek dağı olan Süphan Dağı ve Türkiye'nin en büyük gölü olan Van Gölü'nün önemli bir kısmını kapsamaktadır.

JEOPARK NEDİR?

Jeopark alanı, başta jeolojik miras niteliğindeki öğeler olmak üzere tüm doğal ve kültürel mirasın korunmaya alındığı, bu yapılırken sosyo-ekonomik kalkınmanın da amaçlandığı bir kültürel düzenlemedir. Bilimsel açıdan ise jeopark, seyrek rastlanan ve estetik değeri yüksek jeolojik miras niteliğindeki yerleri kapsar. Bir jeopark jeolojik öneme sahip oluşumların dışında, bölgedeki arkeolojik, ekolojik, etnografik ve tarihsel ya da kültürel açıdan önemli yerleri de içerebilir, hatta içermelidir.

Bitlis – Tatvan - Adilcevaz arasında uzanan coğrafya, zengin jeolojik ve kültürel miras öğeleri, arkeolojik ve etnografik zenginlikleri, kendisi de dünyadaki en özel sodalı göl olan Van Gölü ile birleşince ortaya son derece etkileyici bir JEOPARK çıkmaktadır. Başta Bitlis Valiliği olmak üzere, Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı (DAKA), Bitlis Eren Üniversitesi, bölgedeki kamu ve yerel yönetimler, İstanbul Üniversitesi işbirliği ile bu alanın Jeopark olarak düzenlenebilmesi için gerekli çalışmalara başlamışlardır.

NEDEN JEOPARK?

Son yıllarda dünyada yeni bir turizm türü hızla gelişmeye başladı. Adına “Jeoturizm” denen bu yeni tür turizm anlayışının temelinde yerküreyi tanımak ve anlamak yatıyor. Bu amaçla Avrupa'nın ve Dünya'nın birçok ülkesinde her geçen

gün yeni jeoparklar açılmaktadır. Jeoloji Haritası da çıkarılan ve içinde bu parktan toplanan mineral, kayaç ve fosil örneklerinin sergilendiği müzelere de sahip olan bu parklarda her yaştan ziyaretçiler gezdikleri alanın jeolojik evrimi ile yaşadıkları doğal çevre hakkında sürekli bilgi ediniyorlar.

Jeoparklar, her mevsimde aktif olabilecek çok farklı aktivitelere de ev sahipliği yaptıklarından, “bölgesel kalkınma” açısından kısa sürede önemli birer çekim merkezi haline geliyorlar. Jeoparkların belki de en önemli katkıları, düzenli olarak dünyanın her yerinden ziyaretçi çektikleri için yörede yaşayan insanların dünyaya açılan kapıları olmalarıdır. Böylelikle, ekonomik katkının yanında çok daha önemli olan kültürel etkileşim ve dünya ile bütünleşme konusunda düzenli ve uzun süreli katkılar sağlanmaktadır.

Bunun dışında Jeoparklar;

- Jeolojik ve kültürel mirasın doğa eğitimi yoluyla geniş kitlelere yayılmasını, halkın bilgilенmesini sağlar,
- Geniş halk kitlelerini yerbilim ve çevre konularında eğitir,
- Bölgenin sürdürülebilir kalkınmasına katkıda bulunur,
- Jeolojik mirasın korunarak gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlar.

*Ahlat Kuş Cenneti'nden
Süphan Dağı'nın görünümü*

JEOLJİ AÇISINDAN NEMRUT VE SÜPHAN DAĞLARI

Jeolojik olarak dünyanın en ilginç bölgelerinden biri olan ülkemizde Süphan ve Nemrut dağlarını da içine alan çalışma alanında Pre-kambriyen'den güncel çökellere kadar uzanan oldukça geniş bir yaş aralığında metamorfik,

sedimenter, magmatik ve volkanik kayalar yüzeylenmektedir. Bitlis, metamorfik kayalar çalışma alanının en yaşlı kayalarını oluşturmaktadır. Jeopark alanında saptanan en genç volkanik faaliyet ise 1452 yılında gerçekleşmiştir. Bu faaliyet ve kraterden çıkan gazlar Nemrut'un aktif volkan olarak kabul edilmesini sağlamıştır. Nemrut Dağı'nda yaklaşık 100 bin yıl

önce meydana gelen devasa bir patlamayla kilometreler boyu akan lavlar havzanın önünü keserek Van Gölü'nün oluşmasına neden olmuştur.

Van Gölü'nün batı kıyısında ve ona paralel bir hat üzerinde yer alan, Doğu Anadolu Volkanizması'nın iki önemli volkanı Nemrut ve Süphan Kalderaları ile bu iki kaldera arasında kalan alanın; lav akıntıları (obsidiyen lavları), perlit - pomza ve Ahlat Taşı tabakaları, domsal yapılar (Kirkor Domu), maar gölleri (Aygır Gölü), tektonik göller (Van Gölü ve Nazik Gölü), jeotermal su çıkışları (Nemrut Krateri), arkeolojik alanlar (Ahlat Anıt Mezarları, Urartu Uygarlığı

ve diğer uygarlıklar), Kültürel değerler ve bölgenin olağanüstü biyolojik çeşitliliği göz önüne alınarak JEOPARK olabileceği kanısına varılmış ve bu amaçla projelendirilmiştir.

Lav akıntısı, obsidiyen ve pomza gibi özel kayalar oluşumları açısından zengin olan Nemrut Volkanı, her yönüyle bir Jeosit niteliği taşır. Barışçıl morfolojisi ile sıcak ve soğuk kaldera gölleri, Kalderayı yöre insanı için bir huzur merkezine dönüştürmüştür. Güneydoğu yamacında yeni kurulan telesiyej ve kayak tesisleri ile son yıllarda bölgedeki kayak turizmine de ev sahipliği yapmaktadır.

Nemrut Kalderası içinde yarım ay şeklindeki Mavi Göl 13 km² büyüklüğündedir.

NEMRUT – SÜPHAN JEOPARKI'nda yürütülecek aktiviteler.

NEMRUT VE SÜPHAN DAĞLARININ JEOLJİK ÖZELLİKLERİ

Nemrut Strato - Volkanı, sahip olduğu eşsiz kaldera gölleri ile Doğu Anadolu volkanları içinde çok özel bir yere sahiptir. En son 1452'de faaliyet gösteren bu volkan teknik açıdan halen aktif kabul edilmektedir. Lav akıntısı, obsidiyen ve pomza gibi özel kayaç oluşumları açısından zengin olan Nemrut Strato - Volkanı, her yönüyle bir Jeosit niteliği taşır. Barışçıl morfolojisi ile sıcak ve soğuk kaldera gölleri, burayı yöre insanı için bir huzur merkezine dönüştürmüştür. Güneydoğu yamacında yeni kurulan tele-siyej ve kayak tesisleri ile son yıllarda bölgedeki kayak turizmine de ev sahipliği yapmaktadır.

Süphan Strato-Volkanı, sadece Türkiye'nin üçüncü yüksek zirvesi (4058 m) olduğu için değil, Farklı jeolojik özelliklere sahip iç içe iki koniye sahip eşsiz jeolojik oluşumu ile de önemli bir Jeopark bileşenidir.

Nemrut Krater Göllerinden Mavi Göl.

Ahlat Kuş Cenneti, Van Gölü ve Süphan Dağı

Yayvan morfolojisi ve lojistik olanakları, Süphan Dağı'nı doğa sporları açısından dört mevsim de oldukça çekici kılmaktadır. Süphan Dağı'na tırmanışın kolay olması da bu çekiciliği artırmaktadır. Anadolu'daki farklı dönemlere ait uygarlıkların izleri her adımda karşınıza çıkar. Tarihi ipek yolu boyunca dizilmiş han, hamam, medrese, külliye, konak gibi yapıların yanı sıra, eşsiz taş işçilikleri ile insanı kendine hayran bırakan Ahlat Anıtmezar Taşları ve Kümbetler, Jeopark alanının en önemli kültürel miras öğelerini oluşturmaktadır.

Ahlat Sazlığı

Jeopark alanı içinde çok sayıda sulak alan bulunmaktadır. Bunlardan Ahlat Sazlığı, barındırdığı 101 adet kuş türü ile çok zengin bir doğal varlıktır. Jeopark projesi aynı zamanda, bu sulak alanların da düzenlenerek ziyarete açılmasını, dolayısıyla bizzat yörede yaşayan insanlar tarafından korunmasını sağlayacak ve sürdürülebilir kalkınma anlayışı içinde bölgenin hesapta olmayan bir gelire sahip olmasını sağlayacaktır.

NEMRUT-SÜPHAN JEOPARKI'nın, ayrıntılı ve dikkatli bir çalışma ile kısa sürede "UNESCO Jeopark Ağı"na katılması hedeflenmektedir. Nitekim, Jeopark alanı, yapılacak düzenlemeler ile birlikte:

- Belirgin yerbilimsel özelliği sahip olma,
- Çok sayıda jeosit / jeolojik mirası kapsama,
- İdareyi yerel yönetimlerin (Belediye veya

Valilik) üstlenmesi, yani Jeoparkın yerinden yönetilmesi,

- Toplumun kalkınmasına ve eğitimine hizmet ediyor olması,
- Doğa korumaya hizmet ediyor olması,
- Topluma Yerküreyi ve doğal çevreyi tanıtıyor olması (ziyarete açık olması ve eğitim verilmesi) koşullarının tamamını fazlasıyla sağlayacaktır.

Ahlat Selçuklu Kabristanı'nda abidevi mezar taşları

NEMRUT - SÜPHAN JEOPARKI

- Tamamen bakir bir coğrafyada farklı ve yeni bir “Turizm Projesi” olması;
- Dünyanın en güzel kalderalarından birini barındırması,
- Sayısız Jeolojik miras / Jeosit içermesi,
- Dünyadaki ilk canlı oluşumu örneklerinden Siyanobakteri çökeliminin ve Stramatolit oluşumlarının halen Van Gölü’nde devam etmesi,
- Doğa sporlarına ve çevre gezilerine ilginin her gün artması,
- İçerdiği aktivite zenginliği ve
- Her yaştan ve her profilden ziyaretçi potansiyeli ile

bölgenin tanıtımına, imajına ve sürdürülebilir kalkınmasına önemli katkı sağlayacaktır.

İlimiz sınırlarında bulunan ve Dünya Jeoparklarına aday gösterebilecek olan Nemrut Dağı, Süphan Dağı ve Van Gölünün yerkürenin bizlere bıraktığı jeolojik miras olduğunu bu mirasların müzelerde toplanıp korunmasının mümkün olmadığından yerinde koruma altına alınması gerekmektedir.

Bu bağlamda projenin hayata geçirilmesinin ön koşulu, yerel unsurlar tarafından sahiplenilmesi ve projenin nihai hedef olan UNESCO’nun

(Global Geopark Network) ve Avrupa’nın Jeopark ağına (European Geopark Network) dahil edilmesinde yerel halkın ve yerel yönetimlerin projeye sağlayacağı destekler büyük önem arz etmektedir.

Süphan Dağı etekleri, zengin bir biyolojik ve jeolojik potansiyele sahiptir.

NEMRUT - SÜPHAN JEOPARK PROJESİ ÇIKTILARI

- Jeopark ziyaretçi merkezinin (El Aman Hanı) hazırlanması,
- Ziyaretçi merkezinde sürekli olarak Jeopark eğitimlerinin düzenlenmesi,
- Ziyaretçi merkezinde bir jeopark müzesinin oluşturulması,
- Bir Bitlis evinin geleneksel yapısıyla düzenlenip ziyarete açılması,
- Hediyelik eşya satış merkezlerinin kurulması,
- Jeopark bileşenlerinin tümünün envanterinin çıkarılması,
- Jeoloji Haritası ile Jeolojik miras lokasyonlarının her biri için hazırlanacak pano ve broşürlerin basılması,

- Jeoloji haritası üzerine işlenmiş jeo - gezi parkurlarının broşür ve kitapçıklarının basılması,
- Doğa Sporları (Yamaç paraşütü, sportif kaya tırmanışı, dağcılık, doğa yürüyüşü, vb.) aktivite haritası, büroşürler ve rehber kitabının basılması,
- Jeo - sitlerin kataloglanması, broşür ve kitapçıklarının basılması,
- Kültürel jeositlerin kataloglanması, broşür ve kitapçıklarının basılması,
- Etnografik – kültürel değerlerin tanıtımı,
- Fauna ve flora özelliklerinin (Sulak alanlar, kuş gözlem noktaları, vb.) belirlenerek aktivite programlarının düzenlenmesi, broşür ve kitapçıklarının basılması

Süphan Dağı zirvesindeki Krater Gölü

- Bölgeye has yenebilen yabani bitkilerin tanıtılması ve marka değeri olarak öne çıkarılması
- Tüm faaliyetlerin oluşturulacak WEB sitesi üzerinden yayınlanması,
- UNESCO Jeopark Ağı'na dahil olunması
- Bölge insanının sürdürülebilir kalkınma bağlamında sürekli bir gelir elde etmesinin sağlanması.

DÜNYA'DAN VE AVRUPA'DAN JEOPARK ÖRNEKLERİ

Zhangjiajie Sandstone Peak Forest Jeop

1. 3600 kilometrekarelik bir alana yayılan yükseklikleri 100 - 350 metre arasında değişen 300 civarında olağanüstü kumtaşı kuleleri
2. Bu kumtaşlarının üzerinde gelişen biyolojik çeşitlilik
3. Kumtaşları arasında doğa yürüyüşü parkurları
4. Geleneksel yapılar ve etnografik unsurlar
5. Fosil içeren kayalar
6. Büyük karstik mağara sistemi
7. Arkeolojik yerleşimler
8. Jeopark ziyaretçi Merkezi
9. Jeogezi Güzergâhları

Katla Jeoparkı

1. 9000 km²lik bir alana yayılan ve içinde aktif volkanların da olduğu bir olağanüstü bir coğrafya.
2. Ziyaretçi merkezleri
3. Hediyelik eşya satış merkezleri
4. Doğa yürüyüş parkurları
5. Buzul keşif ve tırmanış etkinlikleri
6. Volkan keşif etkinlikleri
7. İçinde geleneksel evlerin ve etnoğrafik unsurların da de bulunduğu Jeopark müzesi
8. Jeotermal turizmi
9. Jeopark Eğitim Merkezi
10. Jeogezi Güzergâhları

Papuk Jeoparkı - Hırvatistan

1. Ziyaretçi Merkezi ve Jeopark müzesi
2. Arkeolojik sit alanı
3. Biyolojik çeşitlilik
4. Doğa yürüyüşü Parkurları
5. Jeogezi güzergâhları
6. Jeopark Eğitim merkezi
7. Bilim Yaz okulu

NEMRUT - SUPHAN GEOPARK

Geopark Association

